

Dato:
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Thomas Tordal-Mortensen
Sagsnr.: 2017-730-0047
Dok.: 528178

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven (Opbevaring af materiale af betydning for straffesager m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1257 af 13. oktober 2016, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 674 af 8. juni 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 729 a, stk. 3, 1. pkt., § 729 b, stk. 2, 1. pkt., og § 729 c, stk. 5, 3. pkt., ændres ”politiet har tilvejebragt til brug for” til ”indgår i”.

2. I § 741 c, stk. 2, 2. pkt., ændres ”i sagen, som politiet har tilvejebragt” til ”, som indgår i sagen”.

3. I § 741 c, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

”§ 729 c finder tilsvarende anvendelse.”

4. I § 743 indsættes som stk. 2:

”Stk. 2. Materiale, som tilvejebringes som led i efterforskningen, skal opbevares, hvis det kan have betydning for efterforskningen, sagens afgørelse eller sagens behandling ved retten.”

5. I § 785, stk. 1, 1. pkt., ændres ”politiet har tilvejebragt til brug for” til ”indgår i sagen”.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

6. I § 1020 h, stk. 3, indsættes efter ”§ 741 c, stk. 2, 2. pkt.: ”, jf. 3. pkt.”.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 2018.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Pligt til at opbevare materiale af betydning for straffesager

2.1.1. Gældende ret

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.3. Lovforslagets udformning

2.2. Bistandsadvokaters adgang til materiale i straffesager

2.2.1. Gældende ret

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

2.2.3. Lovforslagets udformning

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

6. Miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Den teknologiske udvikling har medført en stigning i tilgængeligheden og omfanget af digitalt materiale i forbindelse med efterforskningen af straffesager. Denne udvikling har igen medført en ændring i den praktiske gennemførelse af politiets efterforskning. Tidligere vurderede og indsamlede politiet således i højere grad muligt bevismateriale på gerningsstedet, findestedet, opbevaringsstedet mv. F.eks. kunne politiet gennemgå overvågningsmateriale på det sted, hvor materialet blev opbevaret, og efterfølgende medtage den relevante del af overvågningsmateriale, som blev gemt til brug for efterforskningen og hovedforhandlingen i den konkrete sag. Mængden og karakteren af det elektroniske materiale, der i dag er tilgængelig i forbindelse med efterforskningen af et strafbart forhold gør, at en sortering og relevansvurdering af materialet på stedet ofte ikke er praktisk mulig, hvorfor store mængder materiale ofte vil blive indhentet uden relevansvurderingen foretages.

Herudover vil politiets ibrugtagning af en platform til tværgående analyser (POL-INTEL) bl.a. skabe teknisk mulighed for at foretage en effektiv indsamling og behandling af store datamængder også tidligt i en efterforskning, ligesom en kommende etablering af et sammenhængende system til indlæsning, opbevaring, søgning, gennemsyn, distribution og sletning af video-, billed- og lydmateriale – en såkaldt Digital Asset Management-løsning (DAM-løsning) – hos politiet bl.a. vil medføre, at politiet mere effektivt vil kunne modtage og behandle multimediemateriale til brug for bl.a. straffesager.

Rigspolitiet har over for Justitsministeriet oplyst, at denne udvikling medfører, at politiet i dag modtager og i endnu større grad fremover vil modtage endog særdeles store mængder digitalt materiale i forbindelse med efterforskningen af en straffesag, herunder materiale som efter en politi- og anklagerfaglig vurdering efterfølgende viser sig at være åbenbart uden betydning for den konkrete straffesag.

Det er i dag uklart, i hvilket omfang politiet kan slette materiale tilvebragt til brug for efterforskningen af en straffesag, der viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning. Retsplejeloven indeholder således ikke en generel regel herom, men der findes en særregel om tilintetgørelse af materiale tilvebragt ved indgreb i meddelelshemmeligheden.

Af reglerne om forsvarerens aktindsigt følger det, at forsvareren har adgang

til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Denne regel har i praksis ført til, at politiet i dag som klar hovedregel opbevarer alt materiale, som tilvejebringes i forbindelse med efterforskningen af en straffesag, også selvom det ikke har efterforskningsmæssig betydning, og således ikke ville være blevet indsamlet, hvis det havde været muligt at foretage en vurdering af materialets relevans inden det blev indsamlet.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse uhensigtsmæssigt, hvis politiet opbevarer store mængder materiale, herunder materiale indeholdende personfølsomme oplysninger, der er uden betydning for politiets efterforskning, sagens afgørelse eller sagens behandling ved retten, herunder den sigtedes mulighed for at varetage sine interesser under sagen.

Det foreslås derfor, at der indsættes en udtrykkelig bestemmelse i retsplejeloven om, at materiale, som politiet tilvejebringer til brug for efterforskningen af en straffesag, skal opbevares, hvis materialet kan have betydning for sagen.

Samtidig foreslås det i tilknytning til reglerne om forsvarerens aktindsigt, at reglernes ordlyd tilpasses, så det tydeliggøres, at forsvarerens adgang til aktindsigt omfatter alt materiale, der indgår i sagen og ikke alene materiale, der konkret er indsamlet til brug for denne.

Lovforslaget indeholder herudover et forslag om, at bistandsadvokater si-destilles med forsvarere i forhold til rettens adgang til at bestemme, at reglerne om adgang til materiale fraviges, hvis nærmere fastsatte hensyn, f.eks. til tredjemands liv eller helbred eller til statens sikkerhed, gør det påkrævet.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Pligt til at opbevare materiale af betydning for straffesager

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Retsplejelovens kapitel 67 indeholder almindelige bestemmelser om efterforskning.

Det følger bl.a. af § 743, at efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er

til stede, og tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Retsplejelovent indeholder ingen udtrykkelige regler for opbevaring, behandling mv. af materiale, som tilvejebringes til brug for en efterforskning.

Retsplejeloventens § 791 indeholder dog en særlig regel om opbevaring og tilintetgørelse af materiale, som politiet tilvejebringer ved indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Det følger af § 791, stk. 1, at båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af materiale, der ved indgreb i meddelelseshemmeligheden er kommet til politiets kendskab, skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives. Hvis materialet fortsat er af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, jf. § 791, stk. 2. Bestemmelser herom træffes som udgangspunkt af retten. Er der i forbindelse med telefonaflytning, anden aflytning eller brevbåbning foretaget indgreb i den mistænkte forbindelse med personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, skal materiale om dette indgreb som udgangspunkt straks tilintetgøres, jf. § 791, stk. 3. I øvrigt skal politiet tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning, jf. § 791, stk. 4.

2.1.1.2. Det følger af politilovens § 2 a, stk. 3, at justitsministeren fastsætter nærmere regler for politiets behandling af oplysninger, herunder den, der finder sted i medfør af § 2 a, stk. 1 og 2. Efter politilovens § 2 a, stk. 1, foretager politiet tværgående informationsanalyser på grundlag af de oplysninger, politiet behandler, når det er nødvendigt af hensyn til udførelsen af politiets opgaver, og efter § 2.stk. 2, kan politiet indsamle og behandle oplysninger fra offentligt tilgængelige kilder, når det er nødvendigt af hensyn til udførelsen af politiets opgaver, jf. § 2.

Justitsministeren fastsætter herunder regler om, til hvilke formål oplysninger kan behandles, og hvornår sletning af oplysninger skal finde sted, og om de tekniske og organisatoriske foranstaltninger, der skal iagttages ved behandlingen.

Bestemmelsen i politilovens § 2 a blev indsat ved lov nr. 671 af 8. juni 2017 om ændring af lov om politiets virksomhed og toldloven (Politiets anvend-

delse af databaserede analyseredskaber og adgang til oplysninger om flypassagerer), som trådte i kraft den 22. september 2017.

Justitsministeren har den 20. september 2017 i medfør af politilovens § 2a, stk. 3, udstedt bekendtgørelse nr. 1078 om politiets behandling af oplysninger i forbindelse med tværgående informationsanalyser. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 22. september 2017.

2.1.1.3. Efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., har forsvareren i en straffesag adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Højesteret har ved en kendelse af 28. oktober 2004, trykt i UfR 2005.383 H, udtalt sig om bestemmelsen i en sag, hvor en forsvarer anmodede om aktindsigt i materiale, som ikke var tilvejebragt af politiet til brug for den sag, som tiltalen angik. Højesteret fastslog i kendelsen, at forsvareren efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen eller tiltalen angår, og at dette gælder uden hensyn til materialets betydning for sagen. Højesteret udtalte endvidere, at efter forarbejderne til bestemmelsen sammenholdt med artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention omfatter forsvarerens adgang til aktindsigt alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt til brug for den pågældende sag.

En sigtet uden forsvarer skal efter anmodning ligeledes have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår, jf. § 729 b, stk. 2, 1. pkt.

Efter § 729 c, stk. 1, kan retten efter anmodning fra politiet bestemme, at reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt efter §§ 729 a og 729 b fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til 1) fremmede magter, 2) statens sikkerhed, 3) sagens opklaring, 4) tredjemands liv eller helbred, 5) efterforskning af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, eller 6) beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder.

Afgørelse om begrænsning af retten til aktindsigt efter § 729 c, stk. 1, kan ikke træffes, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar, jf. § 729 c, stk. 2.

Gør hensynene til at begrænse retten til aktindsigt sig kun gældende for en del af materialet, skal forsvareren eller sigtede gøres bekendt med det øvrige indhold af materialet, jf. § 729 c, stk. 3.

Efter § 746, stk. 1, afgør retten tvistigheder om lovligheden af politiets efterforskningsskridt samt om sigtedes og forsvarerens beføjelser, herunder om begæring fra forsvareren eller sigtede om foretagelsen af yderligere efterforskningsskridt. Afgørelsen træffes på begæring ved kendelse. Ved tvistigheder om lovligheden af politiets afgørelser efter § 729 a, stk. 3, 1. pkt., eller § 729 b, stk. 2, 1. pkt., skal politiet redegøre for grundene til den afgørelse, der er truffet. Retten kan endvidere pålægge politiet over for retten at fremlægge det materiale, som tvisten angår, jf. § 746, stk. 2.

På tilsvarende vis fremgår det af retsplejelovens § 741 c, stk. 2, at en bistandsadvokat for en forurettet i en straffesag har adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politiet og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede. Når der er rejst tiltale i sagen, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt.

Når politiet foretager indgreb i meddelelshemmeligheden efter reglerne i retsplejelovens kapitel 71, skal en indgrebsadvokat, som er beskikket efter § 784, stk. 1, underrettes om alle retsmøder i sagen, og indgrebsadvokaten er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet, jf. retsplejelovens § 785, stk. 1.

Endelig følger det af retsplejelovens § 96, stk. 2, at de offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at straffskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Bestemmelsen er et udtryk for det såkaldte objektivitetsprincip, som også gælder for politiet.

I forhold til forsvarerens og sigtedes ret til at gøre sig bekendt med materiale i en straffesag medfører objektivitetsprincippet bl.a., at anklagemyndigheden og politiet er forpligtet til at fremlægge alle oplysninger, der kan have betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen i sagen, uanset om oplysningerne er tilvejebragt til brug for den konkrete sag eller ej.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.2.1. Den teknologiske udvikling har bl.a. medført en stigning i tilgængeligheden og omfanget af digitalt materiale i forbindelse med efterforskningen af straffesager.

Udviklingen har endvidere medført en ændring i den praktiske gennemførelse af efterforskningen i straffesager. Tidligere vurderede og indsamlede politiet således i højere grad beviser på gerningsstedet, findestedet, opbevaringsstedet mv. F.eks. kunne politiet gennemgå overvågningsmateriale på stedet, hvor materialet blev opbevaret, og efterfølgende medtage den relevante del af overvågningsmaterialet, som herefter blev gemt til brug for efterforskningen og hovedforhandlingen i den konkrete sag.

I dag kan en umiddelbar fysisk eller anden afgrænsning af de relevante digitale bevismidler ifølge Rigspolitiet være særdeles vanskeligt eller uforholdsmæssig ressourcetung at foretage. Den generelle digitalisering i samfundet, har således medført, at relevante oplysninger ofte skal fremsøges på digitale medier, f.eks. ved anvendelse af søgning efter relevante nøgleord, og først derefter underkastes en nærmere relevansvurdering. Som en konsekvens heraf indsamler eller modtager politiet i forbindelse med efterforskningen af en straffesag i langt højere grad end tidligere endog meget store mængder digitalt materiale, uden at der på indsamlingstidspunktet er foretaget en vurdering af, hvad der er relevant for sagen.

Det gælder f.eks., når borgere eller virksomheder på eget initiativ eller på opfordring af politiet indsender digitalt bevismateriale direkte til politiet, eller når politiet får udleveret overvågningsvideoer, der dækker flere uger eller dage, hvoraf kun en lille del er relevant for den konkrete sag. Politiet foretager i dag først efter denne indsamling eller modtagelse det sædvanlige politifaglige skøn af materialets relevans for en konkret straffesag.

Problemet med at foretage en indledende afgrænsning af materialets relevans for efterforskningen kan illustreres ved følgende eksempel, hvor politiet i forbindelse med en konkret straffesag ønsker at indhente overvågningsmateriale fra en boligforening på baggrund af en editionskendelse. Politiet har i forbindelse med indhentning af editionskendelsen foretaget et politifagligt skøn over, hvilket materiale, der skønnes at være af relevans for sagen. I henhold til editionskendelsen har politiet krav på at få udleveret overvågningsmateriale fra et enkelt overvågningskamera vedrørende timerne omkring gerningstidspunktet.

Af systemtekniske årsager har den pågældende boligforening imidlertid ikke mulighed for at udlevere videoovervågningsmateriale, der er afgrænset til det kamera og det tidsrum, som kendelsen vedrører. Boligforeningen fremsender derfor materiale fra samtlige kameraer vedrørende hele det døgn, hvor det strafbare forhold fandt sted, og dermed mere end politiet ved indhentelsen af editionskendelsen skønnede relevant. Politiet vil i dag, som udgangspunkt opbevare alt det tilsendte materiale og ikke kun det, der var omfattet af kendelsen.

Tilsvarende gør sig også gældende f.eks. når politikredsene og Rigspolitiets Nationale Cybercrime Center (NC3) i dag foretager såkaldt datasikring fra elektroniske medier som computere og mobile enheder i en række forskellige sager – såvel it-relaterede sager som sager knyttet til mere traditionelle kriminalitetsformer – hvor en undersøgelse af f.eks. en mobil enhed formodes at være af efterforskningsmæssig betydning.

Datasikring indebærer, at et elektronisk medium i sin helhed kopieres til en computer hos politiet. Herefter kan materialet gennemgås i sin helhed eller – ved store datamængder – ved søgning efter relevante nøgleord mv. En sådan fuld kopiering af et elektronisk medium sikrer, at det originale materiale fortsat eksisterer og ikke påvirkes af den efterfølgende efterforskning, og at det til enhver tid kan påvises, hvorfra et elektronisk bevis hidrører. Ved datasikring overføres således særdeles store mængder digitalt materiale til politiet. Store dele af dette materiale kan efterfølgende vise sig ikke at have betydning for sagen. Endvidere kopieres alt materiale, uanset om det vedrører en mulig gerningsperson eller andre brugere af en enhed, og kopiering sker således uden en indledende politifaglig vurdering og sortering af materialet. Politiet opbevarer derfor også af tekniske årsager store mængder data, der er knyttet til personer, der ikke er relevante for den videre efterforskning og strafforfølgning, og som der derfor ikke er et politimæssigt eller retsplejemæssigt formål med at gemme i den periode, som en konkret straffesag kan vare fra efterforskningens start til en endelig dom afsiges i retten.

2.1.2.2. Ved lov nr. 671 af 8. juni 2017 om ændring af lov om politiets virksomhed og toldloven (Politiets anvendelse af databaserede analyseredskaber og adgange til oplysninger om flypassagerer) blev de retlige rammer for den fortsatte implementering af ”intelligence-led policing” i dansk politi og for politiets ibrugtagning af en platform til tværgående analyser (POL-INTEL) gennemført.

Med loven blev der indsat en ny bestemmelse i politiloven, der giver et klart retligt grundlag for politiets anvendelse af databaserede analyseredskaber på tværs af politiets virksomhed. Endvidere blev der indsat en udtrykkelig hjemmel i politiloven for politiet til at indsamle og behandle oplysninger fra offentligt tilgængelige kilder. Endelig blev der indsat hjemmel for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler for politiets behandling af oplysninger.

Loven bygger på en anbefaling i evalueringsrapporten om terrorhændelserne i København i februar 2015 og den daværende regerings udspil ”Et stærkt værn mod terror” fra 19. februar 2015.

Det blev i evalueringsrapporten ligeledes anbefalet, at der skal etableres et system, som kan modtage og anvende digitale spor i form af bl.a. videoer og fotos fra borgere og overvågningskameraer, da det er centralt for at få målrettet efterforskningen – f.eks. gennem hurtigere identifikation af gerningsmænd. Venstre, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti har i aftalen ”Et styrket politi. Et tryggere Danmark”, Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2016-2019, videreført dette initiativ.

Rigspolitiet har på den baggrund igangsat et projekt til anskaffelse og implementering af et sammenhængende system til indlæsning, opbevaring, søgning, gennemsyn, distribution og sletning af video-, billed- og lydmateriale en såkaldt Digital Asset Management-løsning (DAM-løsning). Formålet hermed er at standardisere og effektivisere politiets arbejde med multimediemateriale.

2.1.2.3. Politiets ibrugtagning af en platform til tværgående informationsanalyser (POL-INTEL) skaber den tekniske mulighed for at foretage en effektiv indsamling og behandling af store datamængder også tidligt i efterforskningen. En kommende DAM-løsning hos politiet forventes herudover bl.a. at kunne medføre, at politiet også vil kunne modtage og opbevare multimediemateriale til brug for behandlingen af sager både inden for og uden for strafferetsplejen, herunder også materiale som borgere uopfordret oplader.

Sådanne nye efterforsknings- og sagsbehandlingsredskaber kombineret med det faktum, at stadig større mængder digitalt materiale indgår i efterforskningen af en straffesag, betyder, at politiet i forbindelse med efterforskningen potentielt tilvejebringer særdeles store mængder digitalt materiale, som for en dels vedkommende efterfølgende konstateres at være åbenbart uden

betydning for den konkrete straffesag. Når borgere, organisationer, virksomheder mv. får mulighed for også uopfordret at overgive digitalt materiale til politiet, er det forventeligt, at politiet i endnu større omfang vil modtage digitalt materiale, herunder materiale, som efter en politi- og anklagerfaglig vurdering ikke er relevant for sagen.

De stadig større mængder digitalt materiale, der indgår i efterforskningen af en straffesag, vil medføre en væsentlig forøgelse af udgifter og ressourcer til opbevaring af dette materiale. Herudover skaber opbevaringen af materiale, som helt åbenbart er uden betydning for en konkret straffesag eller for politiets øvrige arbejde, udfordringer for overskueligheden i politiets materiale og overblikket over det relevante materiale i den enkelte sag. Den teknologiske udvikling har derfor medført, at der er opstået et øget behov for at kunne afgrænse det relevante materiale i sagen fra det materiale, der ikke er relevant, på samme måde som andet materiale og bevismidler i øvrigt afgrænses under efterforskningen af en straffesag.

2.1.2.4. Det er efter Justitsministeriets opfattelse uhensigtsmæssigt, hvis politiet opbevarer store mængder materiale, herunder materiale indeholdende personfølsomme oplysninger, der er uden betydning for politiets efterforskning, sagens afgørelse eller sagens behandling ved retten eller for forsvarrets behandling af en konkret straffesag. Dette skal også ses i lyset af, at det i forhold til efterforskning og strafforfølgning, oftest vil være hensigtsmæssigt at foretage en forholdsvis bred indsamling af materiale, oplysninger mv. med henblik på at sikre beviserne samt sikre en fuldstændig belysning af sagen. Denne indsamling må som nævnt ovenfor forventes at komme til at omfatte meget store datamængder i takt med, at politiet tager nye efterforskningsredskaber i brug. Hertil kommer, at politiet på grund af de store datamængder ikke på samme måde som ved mere traditionel efterforskning kan foretage et politifagligt skøn over materialets relevans, før det er tilvejebragt til brug for sagen.

Det bemærkes i den forbindelse, at foretagelse af et politi- og anklagerfagligt skøn over, hvilke beviser, der skal indsamles i en straffesag, er en helt central del af enhver efterforskning. Politiet foretager således allerede i dag helt standardmæssigt et politifagligt skøn over, om det i en konkret sag er nødvendigt og relevant på et gerningssted at undersøge f.eks. genstande for DNA og fingeraftryk, hvilke oplysninger der skal indsamles, hvilke vidner, det er relevant at foretage afhøring af mv.

Hertil kommer, at de persondataretlige grundprincipper pålægger politi- og anklagemyndigheden alene at behandle personoplysninger, i det omfang det er nødvendigt for varetagelsen af myndighedernes opgaver. Ved efterforskningen af straffesager er der dog særlige og tungtvejende, retssikkerheds- og retshåndhævelsessenssyn, der nødvendiggør en bred indsamling og behandling af personoplysninger om enkeltpersoner. Alligevel bør denne indsamling og behandling begrænses, når det ud fra en samlet vurdering er muligt.

Det er som nævnt ovenfor i dag uklart, i hvilket omfang politiet kan slette materiale tilvejebragt til brug for efterforskningen af en straffesag, der viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning. Retsplejeloven indeholder således ikke en generel regel herom, dog følger det af objektivitetsprincippet i retsplejelovens § 96, stk. 2, at en efterforskning skal være objektiv, og at politiet og anklagemyndigheden således ikke blot skal påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Heraf følger, at oplysninger, som har betydning for efterforskningen og den videre strafforfølgning, ikke må slettes.

Derimod findes der en særregel om tilintetgørelse af materiale, som tilvejebringes ved indgreb i meddelelshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning, jf. retsplejelovens § 791, stk. 4. Der kan således allerede efter ordlyden af denne bestemmelse foretages et politi- og anklagerfagligt skøn over materialets relevans for strafforfølgningen ved disse tvangsindgreb også efter det er tilvejebragt.

Efter politilovens § 2 a, stk. 3, kan justitsministeren fastsætte nærmere regler om politiets behandling af oplysninger, herunder regler om til hvilke formål oplysninger kan behandles, og hvornår sletning af oplysninger skal finde sted. Det er med denne bestemmelse forudsat, at der kan fastsættes regler, som sikrer et passende databeskyttelsesniveau i forbindelse med politiets behandling af oplysninger, som ikke unødigt hindrer politiets effektive opgavevaretagelse. Det ligger forudsætningsvist heri, at politiet ikke må slette relevante oplysninger fra sagen.

En forsvarer har, som beskrevet ovenfor i pkt. 2.1.1.3, adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår, uden hensyn til materialets betydning for sagen, ligesom forsvarerens adgang til aktindsigt også omfatter alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt til brug for den pågældende sag, jf. Højesterets kendelse af 28. oktober 2004 trykt i UfR 2005.383

H.

Denne regel har i praksis ført til, at politiet i dag i alt væsentlighed opbevarer alt materiale, som tilvejebringes i forbindelse med efterforskningen af en straffesag, selvom det ikke har efterforskningsmæssig betydning, og således ikke ville være blevet indsamlet, hvis det havde været muligt at foretage en vurdering af materialets relevans inden det blev indsamlet.

På baggrund af den teknologiske udvikling og dens betydning for efterforskningens tilrettelæggelse, er der efter Justitsministeriets opfattelse behov for at tydeliggøre, hvornår politiet skal opbevare materiale i en straffesag og hvornår politiet omvendt kan slette materiale, som ikke er relevant for sagen. Politiet foretager som nævnt ovenfor allerede en sådan vurdering i forbindelse med indsamlingen af muligt bevismateriale, ligesom det allerede følger af retsplejelovens § 791, stk. 4, at politiet skal tilintetgøre materiale, som er tilvejebragt ved indgreb i meddelelshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

Som anført ovenfor kan der i medfør af politilovens § 2 a, stk. 3, fastsættes nærmere regler om sletning af oplysninger.

Da det i den forbindelse naturligvis er afgørende, at oplysninger, som er tilvejebragt til brug for efterforskning af en straffesag ikke slettes, hvis oplysningerne kan have betydning for sagen, finder Justitsministeriet det hensigtsmæssigt, at det udtrykkeligt kommer til at fremgå af retsplejeloven, at sådant materiale ikke må slettes.

Det foreslås derfor, at der indsættes en udtrykkelig bestemmelse i retsplejeloven om, at materiale, som politiet tilvejebringer til brug for efterforskningen af en straffesag, skal opbevares, hvis materialet kan have betydning for sagen.

Samtidig foreslås det i tilknytning til reglerne om forsvarerens aktindsigt, at reglernes ordlyd tilpasses, så det tydeliggøres, at forsvarerens adgang til aktindsigt omfatter alt materiale, der indgår i sagen og ikke alene materiale, der konkret er indsamlet til brug for denne. Materiale, der er slettet, fordi det ikke har efterforskningsmæssig betydning, indgår ikke længere i sagen.

2.1.2.5. Efter artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), har enhver, der er anklaget for en forbrydelse, ret til en

retfærdig rettergang. Det følger af den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis om bestemmelsen, at anklagemyndigheden skal gøre forsvaret bekendt med *alt relevant bevismateriale*, som anklagemyndigheden er i besiddelse af, hvad enten det taler for eller imod den tiltalte, jf. bl.a. Edwards mod Storbritannien, dom af 25. november 1992, præmis 36, og Cornelis mod Holland, afvisningskendelse af 25. maj 2004.

Som anført nedenfor under pkt. 2.1.3.1 forudsættes det med forslaget til retsplejelovens § 743, stk. 2, at politiet skal opbevare materiale efter bestemmelsen, hvis det ikke kan udelukkes, at materialet har eller vil kunne få betydning for efterforskningen, sagens afgørelse eller sagens behandling ved retten. Som anført nedenfor under pkt. 2.1.3.2 foreslås det med ændringen af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., § 729 b, stk. 2, 1. pkt., og § 729 c, stk. 5, 3. pkt., at, forsvareren fortsat skal have udleveret alt materiale, der er tilvejebragt, modtaget mv. til brug for den konkrete sag, hvis det kan have betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen i den konkrete straffesag. Det forudsættes, at forslaget ikke medfører en indskrænkning i forsvarerens mv. adgang til relevant materiale i sagen, og at forsvareren mv. således fortsat har adgang til *alt relevant* materiale i straffesagen. Hensigten med den foreslåede ændring er at fastslå, at politiet ikke forpligtes til at opbevare materiale, som er åbenlyst irrelevant for den konkrete straffesag. De foreslåede ændringer indebærer i øvrigt ikke ændringer i reglerne om forsvarerens aktindsigt, herunder reglerne om undtagelse til aktindsigt i retsplejelovens § 729 c. Den foreslåede ændring rejser på den baggrund ikke spørgsmål i forhold til EMRK artikel 6.

2.1.3. Lovforslagets udformning

2.1.3.1. Det foreslås at indsætte et nyt stykke i retsplejelovens § 743, så det udtrykkeligt fremgår af retsplejeloven, at materiale, som indgår i efterforskningen, skal opbevares, hvis det kan have betydning for efterforskningen, sagens afgørelse, eller sagens behandling ved retten.

Forslaget understøtter objektivitetsprincippet, som bl.a. medfører, at politiet og anklagemyndigheden er forpligtet til at efterforske og fremlægge alle oplysninger, der kan have betydning for skyldsspørgsmålet eller strafudmålingen i sagen. Dette gælder også oplysninger, der taler for den mistænkte, sigtede eller tiltaltes uskyld.

Det forudsættes således med forslaget, at der ikke skal meget til, for at materiale, som indgår i sagen, kan have betydning for efterforskningen, sagens

afgørelse eller sagens behandling ved retten, og at materialet derfor skal opbevares efter den foreslåede bestemmelse.

Det forudsættes ligeledes med forslaget, at politiet skal opbevare materiale efter bestemmelsen, hvis det ikke kan udelukkes, at materialet har eller vil kunne få betydning for efterforskningen, sagens afgørelse eller sagens behandling ved retten.

Det forudsættes ligeledes, at der som efter gældende ret foretages et politi- og anklagerfagligt skøn over, hvilke beviser, der skal indsamles i en straffesag, og om materiale, som indgår i efterforskningen, kan have betydning for efterforskningen, sagens afgørelse, eller sagens behandling ved retten.

Justitsministeren vil med hjemmel i politilovens § 2 a, stk. 3, i en bekendtgørelse fastsætte nærmere regler om sletning af materiale tilvejebragt til brug for sagen, som viser sig at være uden betydning for denne, herunder i forbindelse med indsamling, modtagelse mv. af digitalt materiale til brug for en straffesag.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

2.1.3.2. Det følger af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., at forsvareren i en straffesag har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 729 b, stk. 2, 1. pkt., at en sigtet uden forsvarer efter anmodning skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Endelig følger det af retsplejelovens § 729 c, stk. 5, 3. pkt. at en advokat, som er beskikket i en sag om fravigelse af §§ 729 a og 729 b, skal underrettes om alle retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse herom, og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., § 729 b, stk. 2, 1. pkt., og § 729 c, stk. 5, 3. pkt., så forsvareren, sigtede eller advokaten skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som indgår i den sag, som sigtelsen angår.

Der tilsigtes ingen ændringer i forhold til gældende ret med hensyn til det materiale, som forsvareren mv. kan få aktindsigt i. Aktindsigten omfatter således fortsat det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår, uden hensyn til materialets betydning for sagen, ligesom forsvarerens adgang til aktindsigt også omfatter alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt til brug for den pågældende sag, jf. Højesterets kendelse af 28. oktober 2004 trykt i UfR 2005.383 H.

Udtrykket ”indgår i den sag som sigtelsen angår” indebærer således, at forsvareren mv. skal have adgang til materialet efter bestemmelserne, uanset om materialet har betydning for sagen, hvis politiet faktisk opbevarer det. Omvendt vil oplysningerne ikke længere indgå i sagen, hvis de er slettet, og der vil derfor ikke kunne gives aktindsigt heri.

Forslaget medfører dermed ikke en indskrænkning i forsvarerens mv. adgang til materiale i sagen, som ikke er slettet. Konkrete undtagelser fra retten til at gøre sig bekendt med materiale, som indgår i sagen, kan således fortsat kun ske efter reglerne i retsplejelovens § 729 c, som ikke foreslås ændret for så vidt angår de materielle betingelser for at undtage materiale. Det følger bl.a. heraf, at materiale ikke kan undtages fra aktindsigt, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes eller tiltaltes forsvar.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

2.1.3.3. Det foreslås på tilsvarende vis at ændre retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 2. pkt., og § 785, stk. 1, 1. pkt., så også bistandsadvokater og indgrebsadvokater skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som indgår i sagen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 og 5, og bemærkningerne hertil.

2.2. Bistandsadvokaters adgang til materiale i straffesager

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Retsplejelovens kapitel 66 indeholder en række bestemmelser om sigtede og hans forsvarer, herunder bl.a. om beskikkelse af en forsvarer og om forsvarerens adgang til materiale i en konkret straffesag.

Det følger f.eks. af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., at forsvareren i en straffesag har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Efter retsplejelovens § 729 c, stk. 1, kan retten efter anmodning fra politiet bestemme, at reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt efter §§ 729 a og 729 b fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til 1) fremmede magter, 2) statens sikkerhed, 3) sagens opklaring, 4) tredjemands liv eller helbred, 5) efterforskning af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, eller 6) beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder.

Afgørelse om begrænsning af retten til aktindsigt efter § 729 c, stk. 1, kan ikke træffes, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar, jf. § 729 c, stk. 2.

Gør hensynene til at begrænse retten til aktindsigt sig kun gældende for en del af materialet, skal forsvareren eller sigtede gøres bekendt med det øvrige indhold af materialet, jf. § 729 c, stk. 3.

2.2.1.2. Retsplejelovens kapitel 66 a indeholder regler om forurettede i en straffesag, herunder om beskikkelse af en bistandsadvokat.

Det følger f.eks. af retsplejelovens § 741 c, stk. 2, at en bistandsadvokat har adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politiet og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede. Når der er rejst tiltale i sagen, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt.

Efter retsplejelovens § 741 c, stk. 3, skal en bistandsadvokat have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Advokaten må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til den forurettede eller andre, og han må ikke uden politiets samtykke gøre den forurettede eller andre bekendt med indholdet af det i bestemmelsens § 741 c, stk. 2, 2. pkt., nævnte materiale.

I praksis modtager en bistandsadvokat ofte kun det materiale, som politiet eller anklagemyndigheden skønner, er relevant for bistandsadvokatens varetagelse af forurettedes interesser i en konkret sag, medmindre bistandsadvokaten anmoder om at modtage yderligere materiale.

2.2.1.3. Retsplejelovens kapitel 93 c indeholder regler om straffesager mod politipersonale.

Det følger f.eks. af retsplejelovens § 1020 h, stk. 1, at retten beskikker en advokat for den forurettede, hvis det følger af bestemmelserne i kapitel 66 a, der bl.a. regulerer, hvornår der skal beskikkes en bistandsadvokat, eller efter anmodning fra den pågældende, hvis særlige grunde taler derfor. Er forurettede afgået ved døden, beskikker retten efter anmodning fra forurettedes nære pårørende en advokat for de pårørende, når forholdene taler derfor, jf. § 1020 h, stk. 2. Den advokat, der er beskikket efter § 1020 h, stk. 1 eller 2, har adgang til det materiale, der er nævnt i § 741 c, stk. 2, 2. pkt., uanset om der er rejst tiltale i sagen, jf. § 1020 h, stk. 3. I øvrigt finder bestemmelserne i kapitel 66 a tilsvarende anvendelse, jf. § 1020 h, stk. 4.

2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.2.2.1. Retsplejelovens kapitel 66 a om forurettede i en straffesag indeholder ikke en bestemmelse om muligheden for at fravige reglerne om bistandsadvokatens adgang til at gøre sig bekendt med materialet i en straffesag. Der findes således ikke en regel for bistandsadvokater, der svarer til retsplejelovens § 729 c, hvorefter forsvarerens og sigtedes adgang til materiale i en straffesag efter omstændighederne kan begrænses af hensyn til 1) fremmede magter, 2) statens sikkerhed, 3) sagens opklaring, 4) tredjemands liv eller helbred, 5) efterforskning af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 om landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed eller kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv. eller 6) beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der er angivet i retsplejelovens § 729 c, stk. 1, og som vil kunne begrunde en fravigelse af udgangspunktet om fuld adgang til sagens materiale, også vil kunne være til stede i forhold til oplysninger, som er omfattet af bistandsadvokaters adgang til materiale i en straffesag.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at der ikke efter bestemmelserne i retsplejeloven bør være forskel på adgangen til undtagelsesvist at undtage materiale for en forsvarer eller sigtet og en bistandsadvokat med den konsekvens, at bistandsadvokaten efter ordlyden af bestemmelserne kan anmode om at få adgang til materiale, som forsvareren ikke kan få adgang til at gøre sig bekendt med, f.eks. af hensyn til statens sikkerhed, tredje-mands liv eller helbred eller beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder. Dette gælder efter Justitsministeriets opfattelse også, selv om en bistandsadvokat ikke uden politiets samtykke må overlevere det modtagne materiale til den forurettede eller andre, eller uden politiets samtykke må gøre den forurettede eller andre bekendt med indholdet.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der bør indsættes en bestemmelse i retsplejelovens kapitel 66 a om, at retsplejelovens § 729 c, finder tilsvarende anvendelse for bistandsadvokatens adgang til at gøre sig bekendt med materiale i en straffesag.

2.2.3. Lovforslagets udformning

Det foreslås at indsætte et nyt punktum i retsplejelovens § 741 c, stk. 2, om, at § 729 c finder tilsvarende anvendelse. Det foreslås endvidere, at indsætte et nyt punktum i retsplejelovens § 1020 h, stk. 3, som henviser til det nye punktum i § 741 c, stk. 2.

Med forslaget indsættes dermed en bestemmelse om, at retsplejelovens § 729 c om rettens adgang til efter anmodning fra politiet at bestemme, at adgangen til sagens materiale kan fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til 1) fremmede magter, 2) statens sikkerhed, 3) sagens opklaring, 4) tredje-mands liv eller helbred, 5) efterforskning af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, eller 6) beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder, også gælder for adgangen til straffesagens materiale efter § 741 c, stk. 2.

Forslagene indebærer, at retsplejelovens § 729 c både finder anvendelse i forhold til bistandsadvokaters adgang til straffesagens materiale efter retsplejelovens kapitel 66 a om forurettede og efter retsplejelovens kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget sikrer en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets ressourcer, da det indebærer, at politiet ikke forpligtes til at opbevare materiale, der er åbenlyst irrelevant for en konkret straffesag. Lovforslaget vurderes derfor ikke at medføre økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne af betydning.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 22. september 2017 til den 20. oktober 2017 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Amnesty International, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danske Advokater, Danske, Familieadvokater, Danske Medier, Danske Regioner, Dansk Journalistforbund, Dansk PEN, Danner, Dansk Kvindesamfund, Datatilsynet, Den Danske Dommer-

forening, Det Ethiske Råd, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erstatningsnævnet, Foreningen af Offentlige Anklagere, Gadejuristen, Hjælp Voldsofre, HK Landsklubben for Politiet, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Joan-Søstrene, KFUKs sociale arbejde, KL, Kulturministeriet, Kvinderådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Mødrehjælpen, Offerrådgivningerne i Danmark, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, Procesbevillingsnævnet, Red Barnet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Socialt Udsatte, samtlige byretter, SAVN, Seksualpolitisk Forum, Trykkefrihedsselskabet, Vestre Landsret og Østre Landsret.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Forslaget sikrer en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets ressourcer, da det indebærer, at politiet ikke forpligtes til opbevare materiale, der er åbenlyst irrelevant for en konkret straffesag	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen

Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt X)	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., at forsvareren i en straffesag har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 729 b, stk. 2, 1. pkt., at en sigtet uden forsvarer efter anmodning skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Endelig følger det af retsplejelovens § 729 c, stk. 5, 3. pkt. at en advokat, som er beskikket i en sag om fravigelse af §§ 729 a og 729 b, skal underrettes om alle retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse herom, og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., § 729 b, stk. 2, 1. pkt., og § 729 c, stk. 5, 3. pkt., så forsvareren, sigtede eller advokaten skal have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som indgår i den sag, som sigtelsen angår.

Der tilsigtes ingen ændringer i forhold til gældende ret med hensyn til det materiale, som forsvareren mv. kan få aktindsigt i. Aktindsigten omfatter således fortsat det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår, uden hensyn til materialets betydning for sagen, lige-

som forsvarerens adgang til aktindsigt også omfatter alt materiale, som er af betydning for sagen, uanset om det er tilvejebragt til brug for den pågældende sag, jf. Højesterets kendelse af 28. oktober 2004 trykt i UfR 2005.383 H.

Udtrykket ”indgår i den sag som sigtelsen angår” indebærer således, at forsvareren mv. skal have adgang til materialet efter bestemmelserne, uanset om materialet har betydning for sagen, hvis politiet faktisk opbevarer det. Omvendt vil oplysningerne ikke længere indgå i sagen, hvis de er slettet, og der vil derfor ikke kunne gives aktindsigt heri.

Forslaget medfører dermed ikke en indskrænkning i forsvarerens mv. adgang til materiale i sagen, som ikke er slettet. Konkrete undtagelser fra retten til at gøre sig bekendt med materiale, som indgår i sagen, kan således fortsat kun ske efter reglerne i retsplejelovens § 729 c, som ikke foreslås ændret for så vidt angår de materielle betingelser for at undtage materiale. Det følger bl.a. heraf, at materiale ikke kan undtages, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes eller tiltaltes svar.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af retsplejelovens § 741 c, stk. 2, at en bistandsadvokat har adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politiet og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede. Når der er rejst tiltale i sagen, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 2. pkt., så advokaten, når der er rejst tiltale i sagen, tillige har adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som indgår i sagen.

Der lægges med den foreslåede ændring op til, at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at advokaten skal have adgang til det materiale, som indgår i sagen.

Bestemmelsen indebærer, at advokaten altid have adgang til materialet efter bestemmelserne, uanset om materialet har betydning for sagen, hvis politiet faktisk opbevarer det, og det indgår i den sag, som sigtelsen angår.

Bistandsadvokaten skal fortsat have udleveret alt materiale, der er tilvejebragt, modtaget mv. til brug for den konkrete sag, hvis det kan have betydning for bistandsadvokatens udførelse af de opgaver til varetagelse af forurettedes interesser under straffesagen, som følger af gældende ret. Det forudsættes dermed. Forslaget medfører ikke en indskrænkning i bistandsadvokatens adgang til sagens relevante materiale, og bistandsadvokaten vil således fortsat have adgang til alt relevant materiale i straffesagen.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 og 6

Det følger af retsplejelovens § 741 c, stk. 2, at en bistandsadvokat har adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politiet og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede. Når der er rejst tiltale i sagen, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt.

Det følger af retsplejelovens § 1020 h, stk. 1, at retten beskikker en advokat for den forurettede, hvis det følger af bestemmelserne i kapitel 66 a, der bl.a. regulerer, hvornår der skal beskikkes en bistandsadvokat, eller efter anmodning fra den pågældende, hvis særlige grunde taler derfor. Er forurettede afgået ved døden, beskikker retten efter anmodning fra forurettedes nære pårørende en advokat for de pårørende, når forholdene taler derfor, jf. § 1020 h, stk. 2. Den advokat, der er beskikket efter § 1020 h, stk. 1 eller 2, har adgang til det materiale, der er nævnt i § 741 c, stk. 2, 2. pkt., uanset om der er rejst tiltale i sagen, jf. § 1020 h, stk. 3. I øvrigt finder bestemmelserne i kapitel 66 a tilsvarende anvendelse, jf. § 1020 h, stk. 4.

Det foreslås at indsætte et nyt punktum i retsplejelovens § 741 c, stk. 2, om, at § 729 c finder tilsvarende anvendelse. Det foreslås endvidere, at indsætte et nyt punktum i retsplejelovens § 1020 h, stk. 3, som henviser til det nye punktum i § 741 c, stk. 2.

Med forslaget indsættes dermed en bestemmelse om, at retsplejelovens § 729 c om rettens adgang til efter anmodning fra politiet at bestemme, at adgangen til sagens materiale kan fraviges, hvis det er påkrævet af hensyn til

1) fremmede magter, 2) statens sikkerhed, 3) sagens opklaring, 4) tredje-
mands liv eller helbred, 5) efterforskning af en anden verserende sag om en
lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller der-
over, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12
eller 13, eller 6) beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforsk-
ningsmetoder, også gælder for adgangen til straffesagens materiale efter §
741 c, stk. 2.

Forslagene indebærer, at retsplejelovens § 729 c både finder anvendelse i
forhold til bistandsadvokaters adgang til straffesagens materiale efter rets-
plejelovens kapitel 66 a om forurettede og efter retsplejelovens kapitel 93 c
om straffesager mod politipersonale.

Forslaget indebærer, at bistandsadvokater og forsvarere i straffesager er si-
destillet i forhold til muligheden for at fravige adgangen til materiale.

Konkrete undtagelser fra bistandsadvokatens adgang til at gøre sig bekendt
med materiale kan efter forslaget kun ske efter reglerne i retsplejelovens §
729 c, som ikke foreslås ændret.

Afgørelse om, at bistandsadvokatens adgang til aktindsigt fraviges, kan ikke
træffes, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for vareta-
gelsen af bistandsadvokatens opgaver.

Gør de hensyn, som gør det påkrævet at fravige bistandsadvokatens adgang
aktindsigt, sig kun gældende for en del af materialet, skal bistandsadvoka-
ten have adgang til at gøre sig bekendt med den øvrige del af materialet.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens
anvendelse.

Det vil således også efter forslaget være muligt at opretholde en praksis,
hvorefter en bistandsadvokat kun modtager det materiale, som politiet eller
anklagemyndigheden skønner, er relevant for bistandsadvokaten i en kon-
kret sag, medmindre bistandsadvokaten anmoder om at modtage yderligere
materiale.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af retsplejelovens § 743, at efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Det foreslås at indsætte et nyt stykke i retsplejelovens § 743, så det udtrykkeligt fremgår af retsplejeloven, at materiale, som indgår i efterforskningen, skal opbevares, hvis det kan have betydning for efterforskningen, sagens afgørelse, eller sagens behandling ved retten.

Det forudsættes med forslaget, at materiale, som det ikke kan udelukkes vil være af betydning for efterforskningen og den videre strafforfølgning, skal opbevares, jf. også objektivitetsprincippet i retsplejelovens § 96, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 5

Det følger af retsplejelovens § 785, stk. 1, 1. og 2. pkt., at en advokat, som er beskikket efter § 784, stk. 1, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 785, stk. 1, 1. pkt., så advokaten er berettiget til at gøre sig bekendt med det materiale, som indgår i sagen.

Der lægges med den foreslåede ændring op til, at det udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, at advokaten, skal have adgang til det materiale, som indgår i sagen.

Bestemmelsen indebærer, at advokaten altid have adgang til materialet efter bestemmelsen, uanset om materialet har betydning for sagen hvis politiet faktisk opbevarer det, og det er tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Indgrebsadvokaten skal fortsat have udleveret alt materiale, der er tilvejebragt, modtaget mv. til brug for den konkrete sag, hvis det kan have betydning for indgrebsadvokatens udførelse af de opgaver, som følger af gældende ret. Forslaget medfører ikke en indskrænkning i indgrebsadvokatens

adgang til sagens relevante materiale, og indgrebsadvokaten vil således fortsat har adgang til alt relevant materiale i straffesagen.

Der er ikke i øvrigt med forslaget tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2018.

Lovændringen følger de almindelige principper for ændringer af processuelle regler og finder dermed anvendelse også i verserende sager, når forsvarere, bistandsadvokater eller indgrebsadvokater efter lovens ikrafttræden skal have adgang til materiale i en straffesag.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

For Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Lovforslagets sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1257 af 13. oktober 2016, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 729 a.---</p> <p><i>Stk. 2.</i>---</p> <p><i>Stk. 3.</i> Forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Politiet giver samtykke, hvis det findes ubetænkeligt. Med hensyn til materiale, der er omfattet af § 871, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, kan samtykke dog kun nægtes af de i stk. 4 nævnte grunde.</p> <p><i>Stk. 4.</i>---</p> <p>§ 729 b.---</p> <p><i>Stk. 2.</i> En sigtet uden forsvarer skal endvidere efter anmodning have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Politiet kan dog afslå anmodningen af de i § 729 a, stk. 4, nævnte grunde. En begrænsning i</p>	<p>1. I § 729 a, stk. 3, 1. pkt., § 729 b, stk. 2, 1. pkt., og § 729 c, stk. 5, 3. pkt., ændres ”politiet har tilvejebragt til brug” til ”indgår i”.</p>

<p>sigtedes aktindsigt bortfalder senest inden hovedforhandlingen eller et retsmøde med henblik på sagens behandling i medfør af § 831 eller sagens afslutning ved tiltalefrafald. Politiet udleverer efter anmodning kopi af materialet til sigtede, hvis det findes ubetænkeligt. Med hensyn til materiale, der er omfattet af § 871, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, kan udlevering dog kun nægtes af de i § 729 a, stk. 4, nævnte grunde.</p> <p>§ 729 c.--- <i>Stk. 2-4.---</i> <i>Stk. 5.</i> Inden retten træffer afgørelse, skal der beskikkes en advokat for sigtede, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Advokaten beskikkes fra den særlige kreds af advokater, der er nævnt i stk. 6. Advokaten skal underrettes om alle retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om fravigelse fra §§ 729 a og 729 b, og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. § 785, stk. 1, 2.-5. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. <i>Stk. 6.---</i></p>	
<p>§ 741 c.--- <i>Stk. 2.</i> Advokaten har adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til politiet og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede. Når der er rejst tiltale i sagen, har advokaten tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øv-</p>	<p>2. I § 741 c, stk. 2, 2. pkt., ændres ”i sagen, som politiet har tilvejebragt” til ”, som indgår i sagen”.</p> <p>3. I § 741 c, stk. 2, indsættes som 3. pkt.: ”§ 729 c finder tilsvarende anvendelse.”</p>

<p>rige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt. <i>Stk. 3-5.---</i></p>	
<p>§ 743. Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.</p>	<p>4. I § 743 indsættes som <i>stk. 2:</i></p> <p>”<i>Stk. 2.</i> Materiale, som politiet tilvejebringer som led i efterforskningen, skal opbevares, hvis det kan have betydning for efterforskningen, sagens afgørelse eller sagens behandling ved retten.”</p>
<p>§ 785. En advokat, som er beskikket efter § 784, stk. 1, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse. Advokaten må ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig. <i>Stk. 2.---</i></p>	<p>5. I § 785, <i>stk. 1, 1. pkt.</i>, ændres ”politiet har tilvejebragt” til ”indgår i sagen”.</p>
<p>§ 1020 h.--- Den advokat, der er beskikket efter stk. 1 eller 2, har adgang til det materiale, der er nævnt i § 741 c, stk.</p>	<p>6. I § 1020 h, <i>stk. 3</i>, indsættes efter ”§ 741 c, stk. 2, 2. pkt.: ”, jf. 3. pkt.”.</p>

2, 2. pkt., uanset om der er rejst til- tale i sagen.	
--	--